

KOLOZSVARI
MUNKASZETEM
KISVETARA

ROMANIA

LITERARA

Comitetul Societății „Romania Literară”

Președinte de onoare	VASILE ALEXANDRI
»	ALEXE MARIN
Președinte activ.	VICTOR C. RADOVICI
Vice-Președinte.	HENRI MARIN

SUMARUL :

Pag	
33.—	Libertate! (Scene) de d-nu <i>Ed. M. Adamski</i> ;
38.—	Pe Ciahlău (Poezie) » » <i>Vic. Bileiurescu</i> ,
39.—	Din Istoria Țării (Schită) » » <i>Ioan I. Liveșcu</i>
44.—	Farniente (Poezie) » » <i>Dumitru Teleor.</i>
47.—	Cronica Literară <i>Nerva</i>
51.—	Inmugurire (Poezie) » » <i>Ion Catina</i>
52.—	O Schită » » <i>N. D. Georgiu n</i>
55.—	Doamnei ** (Poezie) » » <i>Scarlat Orăscu.</i>
57.—	Poetul (Nuvelă). » » <i>I. A. Basurabescu</i>
63.—	De ce n'ai vrea (Poezie) » » <i>Scarlat Orăscu.</i>
64.—	Către Cetitori » — <i>Redacția</i>
64.—	Erată » — * * *

ROMANIA LITERARA

DIRECȚIUNEA UNUI COMITET

LIBERTATE !...

BCU Cluj / Central University Library Cluj

D-lui Jan Zelplachta

Incremenise..

Ferestrele trosneau, uşile bubuiiau și pe afară se auzea urlete sëlbatice, amestecate din când în când cu țipete deznădăjduite. In acelaș timp un nor de pară se înălța repede, mare și trufaș potopind cerul posomorit, de d'asupra orașului, și luminând în roșu aprins un perete al odăei.

Trezită din somn, Wanda, un moment nu și putu da seama de ce se petrece, când deodată desmeticită, dete un țipet sfișietor, un răcnet de mamă ce și vede odrasla in mâna ucigașului, și se repezi, in cămașe cum era, in altă odae să și deștepte bărbatul.

Ghicise ! Varsovia căzuse ! Varsovia subjugată din nou, după ce gustase cât-va sănătosul și imbătătorul aer al libertăței, iar acum hordele stepelor muscălești bete de pradă și sânge, năvăleau prin locuințe.

Dar patul bărbatului era gol, așternutul neatins, pușca și sabia lipseau din cui. Impleticindu-se, pierdută, câtă să se întoarcă inapoi la cei doi fii, orfani poate.

Deșteptați de sgomot aceștia tremurau plângând, văzându-se singuri și pe întunec. Ea, nu avu altă putere, de cât să își încolăcească brațele sale reci de spaimă pe dupe gâtul lor, și să îi sărute convulsiv într'o ploae de lacrimi.

Intr'acestea zarva creștea ; din spre oraș pătrundea o rumoare neînțeleasă dar teribilă, și pe scări, urcau pași greoi, și, glasuri tari și răgușite se pierdeau vuind prin săli, întretăiate adesea de ascuțite tăcănituri de arme și surde zornăituri de pinteni.

Rămăsese pe pat, cu copii în brațe, cu ochii rătăciți și cu trupul înghețat.

În fața primejdiei neînălăturalnice își pierduse tot cumpătul.

Un glas femeesc se auzi atunci la ușa, întrebând pe oaspeții nechemăți «ce vor», și, întorcând chea în broască o zvirli în ușiță p'un geam.

Era slujnica care alergase lângă stăpână-sa și care acum se cerca să oprească drumul cazacilor, cari voiau a pătrunde la Wanda.

Dar cuvintele sale nu fură ținute în seamă și o vijiitură de sabie îi reteză capul, care se rostogoli bolborosind pe scări, în timp ce trupul său ajunsese pradă turbaților ce se înjunghiau pentru el.

Wanda, înmărmurită, ascultase tot, simți fapta mișească a învingătorilor după strigătele de bucurie ce scoteau, sângele îi se infierbântă, și în acea clipă îi păru că ar putea fulgera cu privirea pe toți acei netrebnici. Dar ușa căzu în țândări și niște figuri smolite, acoperite de bărbi stufoase și murdare se iviră în prag. Vr'o cincii se repeziră lacomi asupra obiectelor ce le atrase ochii, iar unul mai chipeș, părënd că are autoritate asupra bandei, un luncăr, pași către dânsa.

Copii țipau în poala mă-sii ; aceasta orbită de rușine se apăsă cu mâinele, în văzduh, de cel ce văzuse că se apropie de ia.

Dar luncărul avea brațe tari, o apucă de mijloc cu o mână, aducându-i mânele la spate pentru a se feri de sgărieturi, și scânteeților de beția plăcerii căută s'o sărute, în timp ce ea striga înăbușită «Paul ! Paul !»

Acest țipăt și sbuciumările ei atraseră pe alți căți-va, și unul mai mare și mai puternic interveni, dând brânci superiorului său pentru a își face el loc.

Iuncărul turbând de mânie scoase pumnalul și îl infipse până în rărunchi dușmanului său, care pică gâlgăind în sânge.

Infricoșali, tovarășii mortului se deteră la o parte făcându-se roată în jurul sergentului.

Wanda se bătea din nou în brațele lui și pentru că se arăta îndărătnică, infuriat făcu un semn unuia din barbarii ce îl priveau.

Un cnut și desfăcu acesta din brăul său, se apropie de Wanda părăsită de Iuncăr și repezindu-l în aer, îl lăsă cu toată puterea de care dispunea, peste coastele nenorocitei.

Un țipăt teribil, isbucni din pieptul femeiei și fără voie genuchii ei se muieară căzând rugândă în fața călăului, iar pe buzele sale espiră cu greutate amarul cuvânt «milă!»

Sălbatecul rinji mulțumit, se apropie din nou de ea, și rinzind îi arată pe cei doi copii ai săi răpiți de unul din fii stepelor, care eșă cu ei pe ușă.

Îl luau copiii pentru a face dintr'ânșii încă doi robi ai Țarului.

Instinctul, durerea de mamă îi dădu noi puteri, puteri care invinseră pe acelea ale atentatorului și resturnându-l călcă peste trupul lui, alergând să și scape odraslele.

O adevărată luptă se încinsă între muma, prădată de rodul pântecului său, și răpitor. Cu un copil reluat, cănta să recâștige și pe cel alt; dar sleită de puteri ea căzu, și isbânda fu de partea cazacului care dispăru cu amândoi copiii pe scări.

Total nu se sfârșise însă. Iuncărul rușinat o smulse de pe podeală cu o ușurință pe care o dă numai furia, și cu victima în brațe alergă să-i așeze trupul desgolit, moale și fără cunoștințe în pat.

*
**

Contele Paul Petrovici, muscal de origină, căsătorit cu o polonesă,—Wanda,—de familie nobilă, avea de pe urma acesteia imense proprietăți în Polonia.

Dotat cu un spirit liberal, i se frângea inima de durere, și înghițea pe ascunse amărăciunea ce simțea, văzând un popor întreg, învățat a trăi liber, ingenuchiat de cnutul Țarului nemilos Nicolae I.

Iși ura neamul său supus, îndărătnic și tărător, lăsându-se a fi cărmuit de un singur om, adevăratul D-zeu al tuturilor Rusiilor.

Fiind la Paris, unde s'a urzit primele scântei ale revoluției la 1853, în unire cu principile Cjartoriski, și cu poetul Adam Mickevič, în hotel Lambert, putu intra în țară liber sub scutul ce-i da titlul său de muscal, și odată aci nu se sfii d'a se da pe față, îndeplinind planurile celor doi capi ai acestei importante mișcări. Om de inimă, nesocoti primejdile la care se espunea și luă parte pe rând una de pe alta, la toate bătăliile date în timp de trei ani, pentru a susține libertatea republicii Varșoviei. Copii și nevasta nu l'au părăsit un moment; mângăierea familiei, 'i indulcea suferințele trupelor zilei.

Era la 10 ceasuri seara: sgomotele despre mișcările trupelor ruse de peste zi, 'l neliniștise. Iși frământase mintea căutând noi mijloace pentru ea să împiedice catastrofa ce se întrededa dar nu atât de aproape.

Cine va bătu la ușă. Petrovič 'i deschise și un ofițer național abia resufflând intră.

— Conte! strigă el, vin muscalii!

— Doamne apără! rosti Paul, și fără să dea de veste nimui, incinse sabia i-și luă pușca, coboră în curte, deșteptă oameni ce'i avea și însoțit de ei și de ofițer, alergă în partea de unde începuse lupta.

Vai! Sfaturile și dibăcia sa nu mai puteau ajuta nimic. Era prea târziu! Polonii se luptau cu rușii pe ulițe, ce-i dintâi dând foc în urma lor.

Încă câte-va brațe mai mult, încă căți va morți mai mult și totul se mărginea aci. Muscalii erau mai numeroși, muscalii trebuiau să birue.

Un Tartar 'i ciunti degetele de la mâna stângă. Nu simți, urmă lupta și când sângele scurgându-se prea mult 'l făcu să simtă oare care dureri, și când zări flăcările ce se înălțau vijeloase în fața lui, 'și aduse și el aminte că are casă, că are copii, că are femeie!

Ingrozit de soarta ce-i aștepta familia, făcu ce făcu de se furișă prin invălmășeală și alergă spre casă.

Când ajunse, cazacii și împărțiau avuția lui. Nu luă în seamă. Piară tot! Copii și femeie!...

Urcă scările sărind câte trei trepte, și se opri în dreptul odăiei nevestei sale. Se indoia dacă trebuie să intre sau nu. Dar ... intră și văzu oribilul spectacol, ce noi ne am oprit a-l descrie.

Înmărmurit un moment, și reveni repede în simțiri. Wanda, era leșinată. Trase pistolul din brâu și ochi: un pocnet, un răcnet, fum, făcere...

Juncărul era un cadavru. Wanda se sbătea de moarte. Se apropie de ea; văzându-l deschise ochii mari; îl privi lung, parcă cerea ertare; apoi svârcolirile încetă. O amărăciune grozavă i se întinse ca o pânză pe față și... muri ucisă... de Paul!

Tăcut, o sărută apăsător, lung; îi închise pleoapele, smulse pumnalul din Juncăr și îndreptându-l pe inima sa mai șopti: *Libertate! Libertate! Wanda!*... și arma îi spintecă plămâni.

Copii săi? Unul, e fugit în România, altul e la Siberia, încătușat de roabă, muncind până la moarte, pentru ce? Pentru gloria Țarului.

E. M. Adamski

PE CIAHLAU

*Soarele când după o iarnă tristă și posomorită,
Sângerează azurul palid cu brăzdările-i de foc ;
Supt a nopții sugrumare ziua când e omorită,
Te admiră tot natură, cu al haosului joc.*

*

*Însă e și adăpusul magie și vîzduhul înstelat
Le contemplant de pe vîrfurile gârbovitului Ciahla
Ascultă doina jelițoare lângă focul depărtat
Și mă 'nbăt la plîns de buciom și la șoptă de pîrîu.*

BCU Cluj / Central University Library Cluj

*

*Stîncă goală dar măreață ca înalta vecinicie,
Ce arată fiecărui că în spațiu e nimic,
O Ciahla, oglindă clară îmi fuseși acum și mie,
Căci urcat pe-a ta 'nălțime, ved că omul e de mic.*

Victor Bilciurescu.

DIN ISTORIA TARII

SCHIȚĂ

*Il faut savoir mourir avec philosophie
Le mépris de la mort est l'honneur de la vie !*

Antonin Roques.

(Oeuvres Poétiques.)

Intrigele Cantacuzineștilor, ale lui Mihail Racoviță ca și ale lui Nicolae Mavrocordat, ura lui Carol al XII al Suediei ca și destăinuirile ambasadorului frances *De Castagnères*, strigătele boerilor ca și plictiseala Turcilor de-al vedea domnind atâta, făgăduelile pretendenților ca și aurul lucitor, ce ațâța lăcomia vizirului — erau atâtea și atâtea motive pentru răsturnarea lui *Brâncoveanu*.

— Și ce putea fi mai plăcut la Sambul decât împrejurări cât mai multe de asemenea natură ?

Haznalei împărătești — sleite printr'o risipă fără calcul-efect al desfrăului și al gusturilor byzantine, îi suridea o singură epocă : *acea a detronării domnilor*.

Și cum această epocă dorită să repeta mai adesea, mulțimea pungilor de bani avea să lupte neconținut cu pustiul provocat de iama, ce daseră într'insa dregătorii mari și mici !

Mulți erau aceia, ce trăgeau nădejdea de-a se vedea gospodari în țările române ; și când te gândești, că erau numai două tronuri, îți poți inchipui sforțările desnădăjduite ale concurenților și ferberea grozavă, în care-i arunca căldura dogoritoare a acestui neomenos mezat.

Fie care se băga în datorii până 'n gât ca să poată fi peș-

cheșul Vizirului cât mai gras, socotind că odată domn eși va scoate cu vârf și indesat tot ce a cheltuit. — Acesta încă era unul din simptomele cu cari se anuncia epoca fanariotă — *nenorocită domnie a străinului în țară*.

De și până aci se scia fie-care domn datorită căror mijloace se urca pe tron, totuși identitatea de origine, de aspirațiuni, de limbă — toate mai lăsau pentru bietul popor o rază de credință și-l făcea să uite cum și in ce chip a dobândit domnia: chiar dacă mai târziu era decepționat în iluziile lui, suferia mai lesne *ușurința judecării*, de cât atunci, când de la început n'avea ce să-l mângăie, ce să-l întărească în nădejdiile, ce hrănia, căci pe fruntea aceluia, în care ar fi trebuit să fie intrupate toate visurile națiunii, cu slove mari și negre era scrisă infiorătoarea vorbă: «*strein.*» *Streinismul* tot-deauna a fost odios Românilor, și curios! printr'un joc al soartei mai nici-odată pe deplin nu s'a scăpat de el!

În adevăr, tristă comparațiune avură de făcut Românii după moartea lui Brâncoveanu — între strălucita domnie pământească, între domnia de acelaș sânge cu ei și între oblăduirea vitregă a unor lifte, cari importate de peste fruntarii — drept ori-ce bagaj aduceau cu dânși lacoma năzuință de-a se îmbogăți și disprețul pentru o țară atât de păcătoasă, în că *nu era în stare să se guverneze prin ea însăși*.

Ori câte pete s'ar găsi în domnia lui Brâncoveanu, nimeni nu va putea tăgădui părțile lui bune.

Și apoi nu era om? Cine-i perfect și cine ne poate incredința că fiind în poziția lui, n'am fi savârșit acte mult mai demne de oprobriu decât defectele sa'e?

*

Într'o vreme dispunea de prietenia Rușilor.

Retragerea lui din alianță, cărei retrageri atribuiam mare parte din rușinoasa învingere de la Prut, avu de rezultat câștigarea încă a unui dușman peste numărul celor, ce 'i avea deja. — Când ziua păcatului pasce pe om,—așa se întemplă.

† Petru I contribuie de asemenea la înegrirea lui în fața Sultanelui și ca rezultat final al acestor manopere un *capugi-basia*

prieten bun al lui Brâncoveanu, îi aducea scirea mazilirii lui.

Incătușat în lanțuri și înconjurat de cei patru fi ai lui, împreună cu *Doamna*, voevodul român fu dus la Constantinopol, închis într-o celulă mucegăită a *Ediculei* (Temnița cu șapte turnuri), celebră în analele turcești prin mulțimea dramelor sângeroase.

Pe acest altar un nou supliciu își luă locul: Achmet — Sultanul presidă însuși această tragedie, în care infortunatul Brâncoveanu înălțându-și inima până la cele mai sublime și înalte sentimente creștine, spală în sângele său toate greșelile vieții lui . . . , Sfășietor spectacol! Tatăl torturat în prezența fiilor, fi decapitați în prezența tatălui . . .

Fie-cărui înaintea de-a-l ucide, sultanul oferia grația în schimbul renegării lui Christ. — Cuvintele nenorocitului tată încurajă pe fie-care să înfrunte moartea, de cât să câștige viața grație mișeliei.

Remăsese cel mai mic — Matei; moartea inspăimântase pe copil și simțul conservării — *mai puternic adesea de cât voința* — îi plecă genunchii înaintea călăului și buzele-i nevinovate îngânau: »nu mă ucide! mă fac turc! nu mă ucide!...« Și cu lacrimile în ochi, întorcându-se către părintele său: »Tată, tată!... nu mă lăsa... tată! !...«

Impetrit de sângele, ce văzuse curgând în șiroaie, ca și cum vorba »tată« n'ar mai fi avut nici un efect asupra-i, zise, »*Mori în legea tu!*« Plecă capul lui ténăr pe trunchiu și cu o adâncă resemnațiune primi moartea ca și porunca tatălui său. — Remăsese dănsul — nenorocit părinte! lipsit de fii săi — nădejdea și mângăerea lui de tată. — Ferosul padișah îi oferi viața de voescă să primească religia lui Mahomet.

El însă -- surd la vocea sultanului, cu ochii ațintiți spre cer, nemîșcat ca și cum ar fi fost propria sa statuă, așteptă moartea. — Achmet făcu un semn, un fulger strălucii și un pârău de sânge anunță, că sufletul augustului bătrân sburase să se intruniască cu ale fiilor săi... 1).

Capetele martirilor înfipte fie-care în câte-un vârf de lance.

1) Mort de Brancovan. — Antoniu Roques.

fură plimbate prin ulițele Sтамbulului, precese de crăinici ce strigau : »Acesta este sfârșitul trădătorilor !« 2). Corpurile lor aruncate în mare și găsite apoi de niște luntrași creștini, fură îngropate într'o biată insulă din Marea de Marmara. — Avuțiile lui Brâncoveanu confiscate, — au fost împărțite între Sultan și autorii ruinei lui.

*

Această catastrofă a avut un răsnet puternic în întreagă Europă. — Ea a aruncat un întunecare sinistru asupra barbariei Otomane și a făcut ca împrejurul numelui lui Brâncoveanu să radieze acea poetică aureolă, care tot-deauna înconjoară faptele mari.

Transmisă din generație în generație, moartea lui Brâncoveanu a trecut de la istorie la legendă și este cunoscută în orașe ca și în sate, în saloanele splendide ca și în vetrele sărace, pe piscurile Carpaților ca și în văile Dunării...

Ea a dovedit lumii întregi cât de mult Românul ține la credința lui și cât de eroic scie să și-o apere. — Zadarnice sunt amenințările, după-cum zadarnică-i și moartea :

.....»Românul 1).

»In lege ca 'n pele-i născut ; el bucuros

»Dă viața dar rămâne în lege credincios !«

S'a zis de către unii, că Brâncoveanu a trăit și *a murit ca un rob*.

Adevărat să fie ? Oare cine scie să moară, nu scie să trăiască ?

Rob e acela, care respinge viața câștigată cu mișelie și primește moartea cu eroism ?

Și dacă e o virtute a sciei să trăiești, ce poate fi mai frumos de cât a sciei să mori cum trebuie ?

Viața cea mai curată, cea mai lipsită de greșeli pere, să șterge din mintea tuturor când 'i pune capăt o moarte păcătoasă ; și din potrivă păcatele cele mai mari să uită, o moarte

2) Istoria Cantacuzineștilor și Brâncovenilor. — Demetria Cantemir.

1) Alexandri

bărbătească, demnă vine să expieze o viață necurată. — Poate că nu e tocmai drept, dar așa-i în firea lucrului! De-altminteri eu cred, că *disprețul ce l-a arătat morții, tocmai acesta-i face onoarea vieții!*

Ioan I. Livescu

FARNIENTE

*Pe un fotoliu răsturnat,
Coprins d'o lene 'mpărătească,
Aș vrea să stai neîncetat :
Să nu vorbească, să nu 'mi vorbească...*

*Inconjurat de fumul gros
De la țigarea 'mi nesfârșită,
Zăresc cu ochiul somnoros,
Cum se desbracă-a mea iubită...*

*Iar formele 'i se pierd în zare
Și în mantaua ei de păr...
E alb de fum de la țigare
Său este ea într'adevăr ?*

*Ca în poveștile frumoase
Cu mândre fete de 'mpărat,
Cu ursitori ce 's numai oase,
Sunt făt-frumos înamorat.*

*În spre tavan mi se ridică
Castelurile de topaz
Cu turnuri mari, c'o poartă mică
Ca să nu 'ncapă vr'un necaz.*

*Balaurul care păzește
Are ochi roșii de rubin
Și solzi întocmai ca de pește
Și-aripi ca cerul cel senin...*

*Am avuți nenumărate
In lăzi de fier cu cercuri tari,
Brăpări și pietre nestimate
Și herghelii de armăsari*

*Ce rar la apă se coboară
Și după câmp roua o pase;
Am în pereți numai covoară
Și numai săbii de Damasc.*

BCU Cluj / Central University Library Cluj

*Iubito, vino de primește
Darul ce ți dă al tău amant,
Numa'n mătăsuri te gătește,
Puneți în pěr un diamant.*

*Și dacă ți trebuie rubine,
Balaurului păzitor
I-oi scoate ochii pentru tine,
Numai să nu duci nici un dor.*

*Aidi, vino!..., Fumul se rărește,
Castelele mi se dărâm,
Balaurul cu solzi de pește
Sburat'a pe un alt tărîm...*

*Intr'o cămașă străvezie
Iubita'mă pare c'a fugit...
Pe unde? Nimenea nu știe.
Doar pr'n perete!... Sunt uimit!...*

*Mi-e frig, în sobă strălucește
Ca ochi de mort niște tăciuni...
Ce-au fost vedeniile acestă?
Aă fost minciuni, minciuni, minciuni!*

D. Teleor.

CRONICA LITERARA

Sanguine de Catulle Mendès traduse în Român şte şi urmate de Sanguinele Româneşti de Bonifaciu Florescu. — Frumoasa Valentină poemă de Nicol. Mihaescu — Din Imperiul ochilor dr. G. Crăiniceanu.

II

Între cărţile cari au apărut de curând la noi, e şi volumul scos de d. B. Florescu, şi care cuprinde unsprezece *Sanguine* traduse din *Catulle Mendès*, şi treisprezece originale de d. Florescu.

Îndată ce s'a vestit eşirea cărţii sus spuse, vă mărturisesc că am cumpărat-o cu dragoste, şi că m'am grăbit să ajung acasă spre a mă da citanii.

Am deschis cartea şi am dat peste prima *Sanguină*, »*Cismuliţele*» aceasta e tradusă.

Cetii :

»Sunt nişte cismuliţe pe care le-a încălţat ea' în ziua în care apus haine de bărbat ; se îmbrăcase ast-fel tiptil ca să meargă să rătăcească, să rătărească Dumnezeu ştie pe unde ! .

Le-am pus într'o firidă de ipsos, din dărătul unor zăbrele de aur, *aceste cismuliţe drăgălaşe*, şi de mă întrebă vre'un vizitator: Domnule, *ce este asta ?* Domnule, sunt nişte cismulţe pe care le-a încălţat ea.»

Aici m'am oprit din cetit şi mi-am zis: »Ce păcat că d. Florescu nu ştie româneşte, după cum vorbeşte franţuzeşte !«

O să mă întrebaţi *de ce ?* şi eu sunt gata să răspund.

»În ziua în care a pus haine de bărbat» De ce nu, — în ziua în care s'a îmbrăcat cu haine de bărbat ?

Eu cred că e mult mai românește »a se *imbrăca* cu haine, de cât a *pune* haine.»

Mai la vale : »Le-am pus într'o firidă de ipsos, din dărătul unor zăbrele de aur, aceste cizmulițe drăgălașe.»

Fraza aceasta mi se pare că ar fi fost mai bine alcătuită ast-fel : »Acele cizmulițe drăgălașe, le-am pus într'o firidă de ipsos, din dărătul unor zăbrele de aur.»

Să trecem mai jos : »și *de* mă întrebă vre'un vizitator : Domnule *ce este asta ?*»

De ce d. Florescu nu a vrut să fie mai corect și să facă fraza așa : »și *dacă* mă întrebă vre'un musafir : Domnule, *ce sunt astea ?*»

Și dacă a'și merge tot ast-fel, căutând greșelile de limbă și de gramatică pe care le comite d. Bonifaciu, negreșit că v'ași pune multe sub ochi.

Iacă încă : »bărbatul strivește sub picioare, *ninsoarele* și *femeile*.»

Singular *ninsoare*, plural *ninsori*, de ce *ninsoarele* d-le Florescu?

Din *Sanguinele* originale ale d-sale, putem scoate și așterne aici următoarea frază : «oh ! da ! moartea e bincle suprem ! Intins in coșciug, *omul a încetat de a se mișca*» aceasta o fi lucru nou pentru autorul celor treisprezece *Sanguine*, pentru restul lumii însă, să ne dea voe să'i spunem, că e destul de cunoscut.

Dar cu toate-astea am cetit cartea până la sfârșit și atunci m'am întreat : Ce valoare ar putea avea in literatură acest gen de scriere, presupuind bine înțeles, *Sanguinele* cele mai bine scrise ?

Și nu i-am găsit nici una. Nu's măcar, cel puțin, adevărate poezii in proză cari dacă nu 'ți-lasă altă impresie după ce le-ai citit, rămâi barim cât-va, cu aducerea aminte, că ai mirosit o floare frumoasă și cu miros plăcut.

Genul *Sanguinelor*, e un gen care nu se poate clasifica nicăeri, care nu are absolut vre'un merit și care dacă nu a murit încă de tot, pricina e că se mai găseșc oameni ca d. Florescu care nu le *pune in coșciug întinse, spre a nu se mai mișca ! . .*

Frumoasa Valentină e titlul unei *Poeme* al cărei autor e de *Nicol Mihăescu*.

Așa începe :

»E o noapte dulce ca nopțile de Maiu,
Cu o lună plină pe al cerului plaiu :
Pe un gazon moale de lângă râuleț,
Luna 'și răspândește reflectul ei măreț.
O banchetă este zărită in deșis
In al unor arbori giganteci, luminiș,
Pe-această banchetă, de mult vissatoare,
Este o femeie la chip răpitoare :
Ea, in floarea vieții, atât de frumoasă,
De ce cugetarea 'i este spinoasă ?
A ! prin al ei cuvânt, de o pasiune
Singură vorbește, și iată ce spune !

Răposatul *Dr. Drasch*, dacă s'ar fi încercat să scrie versuri, de sigur că le-ar fi *comis* de o mie de ori mai bine, de cât autorul *Frumoasei Valentine* !.

* * *

Convorbirile Literare in No. 11 din Februarie a. e. are și un articol al D. Dr. *Crăiniceanu* »*Din Imperiul ochilor*». D-sa in acea scriere ne vorbește de *deochi*, credința ce poporul o are despre această *privire a ochilor rîi*. Ne arată in limbistică 1) *afară de organul vederi la om și la alte ființe viețuitoare, cari mai sunt noțiunile cunoscute sub numirea de »ochiu» și adaogă : »In sensul întâi adică cel material, pluralul e : ochi ear in al doilea, metaforic, este mai des : ochiuri (oeils). Iată aci exemple mai însemnate din soiul celor din urmă : a) găurele din pâne, brănză, pe zeamă (strelife) in broderie (la ciorapi, lațuri); in faguri de stup, in ciur; b) la arbori (boboc, mugur); c) partea tipăritoare a literilor turnate din metal, precum și găurile de la caștea in care se inpart literele (casetin); d) ochiu de găină (germanism) recte bătătura (asemenea și in loc de dintele*

1) Ca să mă fi putut apropria in prelucrarea acestui capitol de maniera mag-nului Etymologicum, ar fi trebuit să'mi euleg materialul din isvoarele care adapă acea valoroasă lucrare. Nota A. Art.

ochiului, e mai bine dintele cănesc); e) la cărțile de joc; f) pe penele de păun; g) ochiuri de ouă ferte; i) la fereastră, ușe, pe clădiri (resuflătoare); l) in riu (vărtej); m) la ciocan, sapă, unde se bagă coada; n) in nori, prin cari vezi cerul ori soarele (mama-mea 'mi zicea că e ochiul lui Dumnezeu).» ect.

Și mai urmează încă cu aceste noțiuni cunoscute sub numirea de ochii trecând la *proverbe* ca: „ochii sunt oglinda lumii; Ochii ce nu se văd se uită; Peri din ochii mei“ etc. trece la calificativul ochilor in sens material, d. e. »ochi mari, mici, verzi, albaștri, căpri, eșiți, cu'undați« ș. a. d. a. f., vorbește de credințele deșarte ale *Poporului* ca: »dacă se bate ochiul cutare, in-seamnă cutare,« trece la *Fisiognomiști* cari caută a ceti de pe ochi, la *Furmecul de amor* unde ochi joacă un mare rol, la *Frumuseța ochilor* și la poezie unde deasemeni cehi e un *sine qua nou*.

»In 61 de poezii ale lui *Eminescu* se amintesc ochii mai mult de cât de 100 ori, ear in cele două tomuri ale lui *Bolintineanu* aproape de 150 ori.»¹⁾ / Central University Library Cluj

Trece la *Arte* vorbind despre sculptorii cari neglig ochii, la *Anatomia Plastică*, la *Sprâncenc*, la *Semiotica* 1) la *valoarea ochilor* și inchee ast-fel:

„Un institut de creșterea și întreținerea orbilor pentru țara noastră am implorat și implor, și sper că se va mai ivi o a doua Dora d'Istria; una a lăsat capitalei o parte frumoasă din averea ei pentru un institut de surdo-muți; cealaltă însă să lase pentru orbi, pentru cei lipsiți de organul frunțaș dintre organele noastre, care ne conduce prin împărăția lumii!»

Studiul Dr. Crăiniceant, e importand din toate punctele de vedere, și rezumându'l își pierde mult din valoare, așa că nu mă pot stăpâni d'a nu recomanda cititorilor, cumpărarea No. 11 din acest an, al *Convorbirilor Literare*.

Nerva

1) Știința despre semnele boalelor. N. A. Art.

Inmugurire

Zbor nouri luminoși prin zare,
Smăltind părerea-î albăstriie
Cu'n alb ce par'c'abea năzare
Pe fundul limpezilor ceruri,
Ce se încheg cu măestrie
Din valuri supte din eteruri.

Furnicător o boare caldă
Mingîie crengile plecate, Library Cluj
De flori ce'n miros valea scaldă,
Topite 'n lacrimi de ceață,
Tînjind la soare fermecate,
De 'ți umple sufletul de viață.

Suride 'nmugurind câmpila,
S'a dus de-acuma trista iarnă
Și 'mpărătește veselii
Că 'nbătătoarea primă-vară
Pe lume vine să s'aștearnă,
Ca un dulceag senin de sară.

O vin iubita mea de mână
Și pribegind o zi întreagă,
Minați de dorul ce ne 'ngîță
Să tremurăm de fericire,
Gustînd plăcerea ce să leagă
În tot ce prindem în privire.

Imi uît de ne'ndurarea sorții,
 'Napoe-mi las perdea să cadă.
 Sînt văduvit de gîndul morții,
 N'am păs de toat'această lume ;
 Iubirii tale mă dau pradă
 Și unei traî fără de nume.

Ha! Vîno dulcea mea iubită,
 De jînd 'mî e inima mea plină.
 Atîta ie de'npodobită
 Făptura mindră ce se scaldă
 In mare 'ntins : de lumină,
 Ce mișcă 'nceț, ușor și caldă !...

Ion Catina

BCU Cluj / Central University Library Cluj

O SCHITA

Pe măsuta lui de scris, între cartea »Diks Shakspere Complete Edition« și între un volum din »Convorbiri Literare« unde sunt publicate *Aforismele pentru înțelepciunea în Viață de Schopenhauer* se afla așezat un revolver încărcat, cu țeava ceva mai la o parte de fotografia Mariei, care ședea rezemată de scoarțele ce strângeau paginile, pe cari sunt scrise *Viețile Sfinților*.

Aci, la această măsută, ședea el adesea, cuprins de dureri mai tot d'auna, dureri pe cari se încerca prin vorbe, să le-aștearnă pe hârtie.

Și aproape mereu, ochii lui rătăceau de pe vârful condeiului și de pe foaia albă a hârtiei, care se umplea de slove negre, mărunțele și dese, — pe țeava lucioasă, sclipitoare și cu dungi lungărețe scoase mai afară, a revolverului ce se odihnea între cele două cărți.

De pe revolver, vederea-i cădea pe chipul genial al lui Shakespeare care era litografiat pe invelitoarea volumului. Se cufunda în privirea marelui cugetător, și, încetul cu încetul par'că și 'l clădea înainte-i, par'că era gata să 'l pipăie, să'i strângă mâna, să 'i spună o vorbă, să 'i răspundă la ceva, și așa,— rămănea vreme îndelungată sorbindu'li cu ochii și într'o uimire nebună.

Dezmeticit,-oare-cum, — alunecau ochii pe fotografia Mariei, și, în aceea-și clipă fruntea lui se posomora peste măsură, pe față-i se vedea zugrăvindu-se durerea lăuntrică ce 'l mistuia, și apoi o dată cu ivirea unei lacrimi, îl cuprindea un desgust de tot ce e pe lumea asta, și un necaz nebun pe lucrul *cela*, care'l face să trăiască.

— „Mario, iubita mea pierdută pe vecie... Cât de blândă și ce rugătoare e privirea ta! — Și zâmbetul ăsta care-i adormit pe buze, câte nu'mi spune mie...

Dar panglicuța—asta—albastră cu care și-a strâns păru-i galben, dar cercelușii ăștia din urechi cu musculițe pe ei, dar horbota asta de la gât— câte lucruri din trecutu-ne nu'mi povestesc și de câte ori nu, mi-au trecut prin mâini!

La ce s'o fi gândit dânsa în clipa când aparatul fotografic i-a prins gîna?

Ar fi putu crede ea în momentul acela, că zâmbetu-l care și'llăsa să se odihnească pe buze, e cel din urmă și singurul care mi'l dăruia să'l am pe lume, cât voi fi, și cât dânsa nu va mai fi?

Cum o fi putrezind ea în pământ?

Sărmana mea Marie,.. a trăit și a murit ca o sfântă».

Și pentru această credință, dânsul rezemase copia chipului Mariei de *Viețile Sfinților*. Căutând apoi să gonească toate gândurile care 'i zăpăceau mintea și mai mult, lua revolverul de pe masă în mână și se oglindea pe țeava lui, inchipuindu-și că se va mai liniști.

Și dânsul însă îi înprospăta amintiri dureroase, cu el frate-său mai mare 'și luase viața,—nu știa din ce pri-

cină,—și de câte ori vedea revolverul, fără de voe începea a filozofa,—atât, cât îi da voe creerul său.

— «Un revolver, o bucată de metal rece, fără de viață dar smulgătoare de vieți. Cât bine și cât rău nu e în stare să facă el? Câte dorințe nu amortește și câte nu face să nască... El, stăpănit de toți, și stăpân al omenirii întregi. Dacă de densul s'ar fi slujit toți, el, prin țeava asta atât de mică, ar fi răpus lumea aceasta așa de multă.

Și atunci știința n'ar mai fost — și la ce-ar mai fi slujit—căci pământul prin descărcăturile armei, s'ar fi descărcat de o povară atât de păcătoasă.

Schopenhauer n'ar mai fi scris volume dacă l'ar fi întrebuițat revolverul, și eu ași fi fost mai puțin desgustat de alții și de mine, dacă nu îi a-și fi citit.

Aide, un om mai mult sau mai puțin pe lume nu e nimic.

Ba nu. mă înșel.

Un om poate să schimbe fața unor lucruri, de cari atărnă, poate, viața omenirii întregi, sau a unei părți din omenire. Căci eu trăind, de mine sunt legate unele întâmplări, care leagă d'asemenea și pe alți mulți.

Eu trăind, și eșind pe uliță, întâlnesc pe cineva, pe care îl opresc puțin pentru cine știe ce lucru.

Se oprește, dacă nu ar fi stat în față-mi și ar fi mers înainte, cine știe ce i s'ar fi întâmplat; căderea vre unei mari bucăți de zăpadă de pe casă care l'ar fi omorât.

Această știre aflată de familia sa într'un chip neașteptat, cine știe dacă nu ar mai fi produs o moarte, și, cine poate spune ce s'ar mai fi urmat. Oprindu'l însă din mers, am oprit și moartea sa, și poate și alte morți.

Așa dar un om mai mult sau mai puțin pe lume, e *ceva*, nu e *nimic*.

Și eu dacă boi trage glonte în cap, cine știe ce s'ar pricinui fiind-că nu mai trăiesc. . .

Dar, ce 'mi pasă mie — dorința d'a muri impușcat de mâna mea, se înrădăcinează mai mult în mine. Ce

plăcere a-și gusta când a-și auzi țăcănitul cocoșului ce cade pe capsă, când a-și auzi sgomotul cela, puternic care 'l naște descărcarea revolveruui, când a-și simți așa, ca prin vis, ca jumătate deștept, — cum caz d'apicioarele, pentru a nu mă mai scula eu singur nici o dată....

Da... da, e bine, și am plăcerea să sfârșesc.»

Pe fotografia Mariei însă i se pironeau vederile, din întâmplare, și d'odată, se simția mai slab și pe buze-i venea întrebarea : «Cum va fi apoi?»

Punea revolverul pe masă, la loc, și fugea din casă ca un nebun.

Și cine ar putea spune dacă în vreme a în care se citește aceste rânduri, dănsul nu a fost coprins cu desăvârșire de mania-i, și nu și-a curmat firul vieții sale, afară de nu va fi inebunit cu desăvârșire mai înainte....

N. D. Georgian.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Doamnei * * * *

I

În fuga vremilor trecute

Cât ne-am schimbat fără de veste

Uitând de atâtea jurăminte,

Rămase azi ca o poveste

Uitând de dragostea nebună

Ce ne coprinse altă dată

Când te țineam eu-atâta poftă

La sênul meu îmbrățișată

Când tu, 'coprinsă de iubire

Mi te lăsai cu totul mie,

Și 'mi dai atâta fericire

C'apoi să piară de vecie.

II

Și eu copil fără de minte
Am suferit coprins de jale
Când te știam că logodită
Te întâlnește în a mea cale

Când tu d'odată zăpăcită
La gândul eă ești măritată,
Nici că vorbeai măcar eu mine
Și nici zimbeai ca altă dată.

Și te credeai că ești femeie
Iar eu copil pe lângă tine
Unde pleșuv ți-era bărbatul
Mult mai în vârstă de cât mine

Azi te-am uitat și nici că-mi pasă
De fericită viața-ți este
De tot ce a fost mi-aduc aminte
Ca din a basmelor poveste

Și ved că azi regreti trecutul
Și plângi deșearta-ți nebunie,
Și-ai vrea în brațe să te strângă
Copilul din copilărie.

Și știu de ce când ești în cale-mi
Spre mine ochițiți, aluneci,
Dar nu voesc ca altă dată
A vieți cale să mi-o 'ntuneci

Și unde pui că esci femeie,
Iar eu copil pe lângă tine,
Și eă bunicul tău d'acasă,
E mai în vârstă de cât mine.

Scarlat Orăscu

POETUL

Când l'am văzut pentru întâia-și dată, era o seară de Mai. — Soarele pe amurgite, inroșea, de foc, mocirla caldă, din mijlocul unei ulicioare înguste și drepte, ce se pierdea între două șiruri de case albe.

Vorbeară cu un prieten, când îl zărirăm de departe. — Avea în cap o pălărie de pae scurtă în fund și cu marginile late. — Niște pantaloni cadrilați, din reposata modă englezească, erau sumeși în sus, lucru, de care, de altmintrelea, nu era nevoie, fiind de felul lor scurți. — Picioarele-i delicate, ce pêșeau cu o îngrijire de porumbiță, din piatră în piatră, erau împodobite cu o pereche de ghete femeiești, plesnite în lături, în formă de floare, așa cum plesnesc une-ori castanele, când le coci bine. — Buzunarul de la piept al pardesiului său de culoare nelămurită, era împănat cu o sticlă albă, ce își întindea cu obrăznicie, în sus, spre nasul stăpânului, un gât lung, garnisit cu un dop murdar de plută. — Celelalte buzunare, păreau de asemenea umflate; în mână ținea o donicioară de porțelan albă, zugrăvită cu multe flori, și cu poleială. — Cum ne văzu, se grăbi a o ascunde repede, ducând mâna la spate, și voi a trece înainte.

Dar prietenul meu îl cunoștea; îl opri. — Mi'l recomandă, și astfel cunoscuți pe poetul, într'o seară de Mai, când soarele pe amurgite, inroșea de foc mocirla caldă, din mijlocul unei ulicioare înguste și drepte, ce se pierdea între două șiruri de case albe...

Întăia vorbă, fu de a ne da lămuriri asupra *ciudat-i situațiuni* în care l'am găsit. — Că le'a fugit servitoarea chiar în ziua aceea; și l'a lăsat singuri, și pe el și pe mamita. » Că mamita n'ar fi în stare, să puc mâna pe *stecă* și să o pornească la *băcălie*; mai ales când l'avea pe el în casă, bărbat, și altele, care de altmintrelea tindeau la o îndreptare zadarnică, căci, în fie-care seară, de când îl știe mahalaua, străbătea poetul acelaș drum, împănat cu aceleași lucruri pentru târgueală.

În cană, am văzut unt de lemn; — În sticla de la pept, ne-a spus, că are jamaică fină. — Restul buzunarelor, tot după spusa

lui, conținea niște iere negre, cașcaval și alte *delicatesse*, pe care, de le ai fi căutat, numai la băcano-cărciumarul, de la care larguia el, nu le-ai fi găsit.

Cum era, fără un ochiu, cu cel lalt viori, jucând în fundul capului, vorbind repede și cu accentul lui moldovenesc, —munteni-sat, cu capul mic și cu pălăria mare, furtind cu bordul, niște urechi, de asemenea mari, poetul avea ceva în el, care provoca risul. —Într'un rând, când se uită la mine, nu știu cum, cruciș, întorsei capul.—Alt-fel, îi rideam în față.

* * *

Bărladul era locul nașterii poetului.—Venise în București, el și mama sa, în niște zile de tristă amintire: atunci, când murind tatăl său, casa le fu vândută de creditori, iar ei, cu restul banilor, se îndrumară spre capitala țerei.—Pe atunci era *micuț*.—Din negura trecutului nu-și mai aduce nimic aminte.

Cu o pensie de 80 lei pe lună, rămasă de la bărbatul său, coana Lența, mama *poetului*, își crescă odorul, în cele mai aprinse desmierdări, larna, căptușea ferestrele, cu toate petecile din casă, ca să nu pătrundă vântul și să răcească băiatul.—Vara, îl ținea tot pe lângă dânsa.

Toamnă târziu l'a dat la școală, căci îi era teamă să nu învețe prea mult și să inebunescă cum a inebunuit G. din Bărlad: că L...tot din Bărlad, n'a făcut de cât patru clase primare și acum e deputat și e bine.—»Of! puiu mami, când s'o face și al meu om, să-l vadă maica ministru!»

Iar poetul, crescut sub înrăurirea numai a mă-sii, căpătând, până și accentul moldovenesc și chiar modul de a vorbi al ei, se dezvoltase încet, greu, și ca trup și ca pricopere, așa, că dus târziu la școală, de și înaintat în vârstă, nu se deosebea de copii mult mai mici, din clasă.

Cele trei clase gimnasiale, ce absolvî la 15 ani, sperie pe biata mamă, că se prăpădește băiatul de multă învățătură.

Îi secase din școală și îl ținu pe lângă dânsa. Slujbă nu-i căută: nu voia să se milogească la N..., băiatul spalătoresii ei din Bărlad, or la Y..., bărlădeanu procopsit, ajuns la putere, de și, era încredințată că la prima cerere va fi cinstită cu cele mai mari onoruri. Pe lângă aceasta: »Lasă, până acum trăiesc eu; băiatul meu are destul, slavă Domnului.»

Din cei 80 de lei pe lună, ea plătea chiria, mâncarea, și îmbrăca și pe poetul la trei ani odată cu haine, la cinci cu pardesiu, la patru cu palton, și la un an cu ghete, cu toate că ghetele, când îi se rupeau, îi dădea să poarte de ale ei, căci ea »tot nu ese nicăieri.»

Poetul doarme și acum într'un pat cu mă-sa, care nu l'ar lăsa

nici în ruptu capului să doarmă singur, să răcească. Ea se mulțumește să se învelească numai cu pardesiul lui. Pe el însă, pune: o plapomă de vară, una groasă, și paltonul pe deasupra. Peste noapte se scoală de 10 ori, să vadă dacă e bine învelit: căci Poetul doarme rău, își scoate picioarele afară din plapomă și poate să răcească. Nici odată Poetul nu e mai certat de coana Lența, de cât în timpul nopții.—Cu picioarele-i lungi și osoase pe care le scoate afară, lovește în cap pe biata femeie, deșteptând-o din somnul cel mai dulce.—Atunci ea, pare că uită dragostea și giuguilelele din timpul zilei; îi trage două palme peste picioare Poetului, care, deșteptat, se grăbea și le aduce acasă.

— «Hăraa, Ghiță! că m'ai înbunit cu chicioarele șelea! Da stai cum trebui, mîi omule, că nu mă leși a dormi în pașe...»

Cu toate acestea, lucru ciudat! ziua nici odată nu l'a amintit fiului său scenele de peste noapte.—Nici odată nu l'a spus ce neajunsuri îi face. Acelaș lucru se întîmpla regulat în fie-care seară; aceleași cămpiri și chiar ghiontueli de picioare, și cu toate acestea, la ziuă, toate erau uitate, ca un vis, de care nu-ți mai aduci aminte dimineța. Poate că coana Lența nu voia să amestece în viața de zi, scenele de noapte. Ce-i, al zilei să rămână al zilei; ce-i al nopții, al nopții.

* * *

Numele de *poet*, îl căpătase Poetul din pricina delicatetei formațiunii trupului său, precum și a artei de a tăcea și a se roși, când se întîlnea cu fetele. Porecla, îi fusese dată de fete și lui îi făcu plăcere.

Pîna atunci, Poetul nu era poet; dar de atunci o lumină se tăcu în mintea sa. Ceea ce nu putea descoperi el, descoperiseră fetele la dînsu. Mai ști? O fi și poet! De ce n'ar încerca, adică, să facă o poezie? Idei are. Cărți a citit destule. Seria haidușilor o trecuse pe toată în revistă: romane, citise câte-va. Avea deea de dragoste; de ce n'ar avea și de poezie?

Lucrul acesta i se deșteptă în minte, încă de pe când era în școală. Găsi pe la băeți cărți de poezii, reviste, pe care le citi cu multă stăruință, de și adesea îl plictiseau, căci nu găsea în ele, cea parte ațălătoare de curiositate, a romanelor. Și astfel Poetul se încercă în poezie; și astfel, poetul deveni poet. La acestea toate, veniră și vorbele lui Alexandri, că »tot românul se naște poet«, ca să completeze întreaga convingere poetică a poetului.

Ceea ce mărturisii el înșuși, că-i presintă greutate în facerea unei poezii, era rima. De idei se îngrijea atîta de puțin! E destul să cunoști câte-va cuvinte, ca *amor, paseri, flori*, și iacă

ideea gata. Dar rima, ah rima, cine a mai inventat-o ? De ce nu face pluralul de la amor, *amori* ? că ar avea rimă cu *flori* și atunci ar avea o rimă, da, o rimă, ce eu greu se găsește! Dacă ar fi auzit de versuri albe ! de sigur, ar fi scris de acelea.

Dupe sforțări îndelungate, după ștersături și numeroase prescrieri, isbuli poetul odată să facă o poezie. — Opera 'i păru așa de desăvârșită, că zadarnic se încercă a-i mai găsi vre-o greșală.—Atunci simți într'ensul un gust de a-i admira și altul operele sale ; de a i-le lăuda.—Cel d'antăi căruia 'i citi poezia, fu mama sa. — Aprecierile ei, i-ar fi gonit și cea mai de pe urmă bănuială asupra nedesăvârșirei scrierii sale.

Deci se duse la cóna Lența, și îi citi :

Ian ascultă, măi femeie
Tu ești a inimei chee
Inima-mă tare, mult vree,
Prin tine să se deschee.

Pe picioare mă tochesc
După dorul tēu ;
Iacă na, că 'nebunesc,
Scump amorul meu.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Când la tine.....

Dar, ridicând ochii asupra manei sale, 'i vădu plini de lacrimi.—Atunci cređu, în adevăr, că 'nebunește... de bucurie — Văduse el, că poezia o să fie bine reușită, bine alcătuită dar, că o s'o miște până la lacrimi ? Aceasta nu'i trecuse prin gând nicodată.—Se făcu că nu vede plânsul măsii, și urmă

Când la tine mă gândesc
Ah ! a mea iubită...
Mă prostesc, mă 'nebunesc,
Parcă'ăș fi o vită !

Cu toate acestea, altul era gândul sărmanei mume : — Ghiță a început să facă poezii ; Ghiță se gândește la dragoste ; la femeie ; Ghiță s'a făcut mare...

Bietul Ghiță, tocmai la 20 de ani 'l vede mă-sa că e mare.— Cât de mic trebuie să'i fi părut până atunci.

Toată durerea ei, era un ce pe care nu și-l putea lămuri bine. — Mai clar, începură a-i apărea apucăturile fiului său, de cât-va timp în urmă. — Băiatul slăbise *grozav*, nu mai avea poftă de mâncare ; ochii începuse să i-se înfunde în cap ; negru și mic cum era, da orbitei, aspectul unui abis fără fund. — Muma sa cătă mult la dēnsul, pe când citia poezia.—Il găsi mai slab, mai

galben ca totdeauna; apoi, auzind și vorbele lui din poezie, că *înebrunește*, un fior rece îi străbătu corpul, și o trecură lacrimile. — Atunci o vădu poetul, și soeoti că a mișcat-o cu poezia lui.

Resultatul gândirilor mumei, fu de a-și însura băiatul. — «Alt-fel nu e chip... Moare».

Poetul, habar n'avea de planurile mă-si. — Încântat de efectul ce produsese, n'o mai întrebă nimic și eșind repede, cătă pe stradă pe cine-va, ca să-i arate poezia.

Din întâmplare, 'și aduse aminte de o revistă ce cetise mai des. — Văduse în ea multe poezii: de sigur că a sa va fi pusă printre cele dintâi, mai ales că așa bogăție de rimă nici n'a mai vădut într'alta. — Ce poezie mai are ea a lui, în strofa întâi, patru rime la un fel? Un adevărat tezaur de rime!

Așa, tot gândindu-se mereu, trecu pe la redacția revistei, și după ce se uită de vre-o 10 ori împrejur, să nu-l zărească cine-va, puse poezia, așa cum o avea la dânsul, într'o cutie de scrisori de la intrare.

Apoi se întoarse acasă cu ochiul visător. — Lumea toată, i-se părea, că 'l admiră. — Când cine-va, din întâmplare, se cobora jos de pe trotuar, în fața lui, era încredințat că i-a recunoscut puterea geniului, și-l respectă.

De atunci, coana Lența 'l îngrijea și mai mult pe Ghiță. — Noaptea se culca desvelită, pentru a pune pe el și pardesiul. — Când o lovea cu picioarele, nu mai zicea nimic. — Gândul ei era să 'l însoare, dar nu știa cu cine. — De atâția ani, de când sta în mahalaua aceea, se purtase foarte rece cu vecinile. — Acum începu a le da târcoale, pentru a lega cu ele prietenia, pe care acestea, căutaseră la început s'o facă.

Află de existența unor pețitoarese, care însoară și mărită cu înlesnire. — Se duse într'o di la vecina de peste drum, despre care auzise, că știe multe de a le însurătoarei, și cu care până atunci, nu-și dedeseră nici bună ziua. — Lumea din prejur, văzu aceasta:

— E, s'a imblânzit lupoaica, taman acum la bătrânețe, șopteau vecinele din mahalala. — Să ști că nu-i a bună prieteșugul ăsta... Par-că a intrat în anul morții.

* * *

Revista, mult așteptată de poetul, apăru.

Zadarnic o răsfoi de două-zeci de ori, zadarnic se tot uită la tabla de materii, căci nu găsi nimica. — Toceai la corespondență și află numele. — I se răspundea în modul cel mai puțin favorabil.

A, redactorul găsisse de cuviință să-și bată joc de munca lui? Il lua în răs? Și pe lângă asta 'i reproducea ca specimem de prostie, partea cea mai tragică a poeziei, acolo unde zice că innebunește? O, asta e de neiertat!

Se infuriie și trimise o scrisoare plină de insulte, la adresa redactoru'ui, care nu știuse să prețuiască puterea unui așa talent.

Tocmai pe când era mai infuriat de rușinea pățită, veni la el mă-sa și 'i vorbi de însurătoare.— Modul cum 'i răspunse, plânsul chiar ce-l înecă de necazul suferit, făcu pe coana Lența să creadă că Ghiță al ei nu e făcut să sa însoare și 'i lăsă în pace, dar viața lor se urmă în liniștea de mai înainte.

De atunci poetul n'a mai făcut nici o poezie, dar a rămas tot poetul.

Intrând în viața *reală*, prin contactul des cu niște prietini noi, firea lui luase o schimbare ciudată.— Din timid deveni îndrăzneț. Răsfățările mă-sii care pâruseră că n'au influențat nimic a upra lui, începură a 'și da roadele. — Se făcu pretentios; cerea bani mamei sale, care nu l'ar fi respins pentru nimic în lume.

Se deprinsese a se lăuda mult. — Pretindea că încă e poet; că are un caet de poezii acasă, pe care, de alt-fel, niminea nu i-l'a văzut nici odată.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

* * *

De atunci e vreme multă.

Mama poetului a murit; iar el singur, locuște încă în casa aceea.

E slab ca un schelet, căci rare ori are ce mânca.

Intr'un partid, care a cădut de la putere, fusese spion polițienesc.—Partidul cel nou n'a vrut să 'i priimească.

De atunci trăii la întâmplare.

Nenorocirea 'i-a deschis poarta unui vițiu: Beția.

Când l'am văzut pentru cea din urmă dată, era într'o seară tristă de toamnă. — Poetul, plin pe haine și pe față de noroi, slab, și galben ca un mort, cu capul cu'cat pe pălăria lui de pae scurtă în fund și cu marginile late, zăcea trântit de beătură, în mocirla din mijlocul ulicioarei înguste și drepte, ce se pierdea între două șiruri de case albe.

Ioan A. Bassarabescu

DE CE N'AI VREA..

I

De jale-mi par coprinse toate
Când firea toamnei ie 'n amurg
Când stând alături lângă sobă
Ascult cum ştraşinele curg.

Şi parcă-un dor de pribegire
In spre-al vieţii amurgit,
I-mi poartă gândurile toate,
Când toate seiu c'au amorţit.

Şi simţ că mi se strânge pieptul
De-al jalei ne'ndurat suspin,
La gândul că păşim spre moarte
In fuga zilelor ce vin.

II

De ce n'ai vrea, când frunza toamnei
S'aşterne-atât de linistit,
Să vii alătura de mine,
Să-mi pară dorul împlinit.

Şi dând uitări lum•a 'ntreagă,
Să nu mai seim ee'i pe pământ
Când ne-am simţi coprinşi d'odată
De al iubiri farmec sfânt.

Și leneși închizându-ți ochii,
 Obrazu-ți blând să mi-l intinzi,
 Uitănd de-ți vei veni în fire,
 Din al meu braț să te desprinzi.

Și nici să ne mai măne gândul
 În spre-al vieții amurgit,
 Când e așa de cald în casă
 Și când de tine sunt iubit.

Căci stând alături de tine
 Ce mi'i de'i toamnă sau senin
 Sau de pășim cu toți spre moarte
 În fuga zilelor ce vin.

Scarlat Orăscu

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Către Cetitori

— —

Din cauza multei materii, am fost nevoiți d'a nu publica în acest număr *Curierul Bucureștilor*.

ERATA

— —

În numărul trecut, s'au strecurat următoarele erori :

La articolul „Un drum literar” fiind sfârșit, nu trebuie să urmeze la răsărit „Sărăcie” să se citească versul din strofa 2 astfel :
 „Un alt cerșetor văzând cum pe poartă l' imbrânceau” în loc de
 „Un alt cerșetor văzând cum pe poartă l' imbrâncește.”